Wulpenvlucht

Nummer 37 april mei juni 2009

Driemaandelijkse nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en Natuurmonumenten rondom Bezoekerscentrum De Wulp.

natuurpunt

Natuurmonumenten

Heeft u zich al aangemeld?

Wulpenvlucht verschijnt sinds april 2000 in zijn gedrukte vorm. Doelstelling was steeds om leden van Natuurpunt en Natuurmonumenten in de driehoek Hasselt, Eindhoven en Weert te informeren over de natuurgebieden in deze omgeving. Dit is de laatste papieren nieuwsbrief. Momenteel bekijken we hoe we u als geïnteresseerde in de toekomst digitaal kunnen informeren.

Wilt u de in de toekomst digitale informatie ontvangen?

Lezers uit België kunnen zich hiervoor via bc.hageven@natuurpunt.be aanmelden. Lezers uit Nederland kunnen zich via wulpenvlucht@natuurmonumenten.nl aanmelden. Graag uw naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres vermelden. Uw gegevens worden alleen gebruikt voor het aanbieden van digitale informatie over de natuurgebieden.

Waarom verdwijnt de papieren nieuwsbrief?

Als er iets razendsnel verandert, dan is het wel alles wat te maken heeft met communicatie. De krant van gisteren staat vol met oud nieuws. Op digitale wijze kunnen we u veel sneller voorzien van actuele informatie. Dat kan gaan over natuurbeheermaatregelen, recreatiemogelijkheden of een leuke excursie. Een andere reden is dat we spaarzaam willen zijn in het gebruik van papier. Ons klimaat verandert. Door ons energieverbruik en consumptiepatroon warmt de aarde op. Een klimaatneutrale wereld begint bij jezelf. Iedere keer dat je iets doet of koopt, kun je kiezen voor de optie die de minste CO_2-uitstoot veroorzaakt. Natuurmonumenten en Natuurpunt willen dit graag uitdragen. Dus wegen we nadrukkelijk af, in wat voor vorm we willen communiceren.
We zullen ook steeds vaker de website inzetten om u van informatie te voorzien. Kijk eens op www.natuurpunt.be of www.natuurmonumenten.nl. Het zal u verrassen hoeveel informatie u daarop kunt vinden. Op deze websites vindt u in de toekomst nog meer regionale informatie.

NIEUW JASJE

Natuur beschermen en behouden. Dat is kort gezegd het doel van Natuurpunt en Natuurmonumenten. Wij doen ons werk al vele jaren. Maar tijden veranderen, wij dus ook. En daar hoort een nieuwe huisstijl bij. Onlangs hebben we inspirerend met elkaar gesproken over samenwerking, communicatie en huisstijl. Per communicatiemiddel - van folder tot informatiepaneel - bekijken we welke huisstijlvorm we gebruiken. Zo heeft nu ook Wulpenvlucht een nieuwe huisstijl gekregen. Maar we willen vooral herkenbaar blijven. Laten zien waar we voor staan. Een eigentijds jasje dus.

Afgiftekantoor 3910 Neerpelt 1 P209049

Begrazing levert meer diversiteit in natuurgebieden op

Levende grasmaaiers op biobrandstof

Als de mens niet zou ingrijpen, zouden we alleen maar bos hebben in natuurgebieden. Maar omdat de totale oppervlakte aan natuurgebieden niet zo groot is en we ook graag de planten en dieren willen beschermen die niet gebonden zijn aan bos, moeten we de natuur in bepaalde stadia afremmen.

Eén van de ingrepen die de mens kan uitvoeren, is maaien of laten begrazen. Het verschil tussen maaien en begrazen is de mate van diversiteit. Maaien gebeurt erg gelijkmatig en begrazen niet. Een grazer eet alleen wat het lekker vindt en laat hier en daar iets staan of een uitwerpsel vallen. Zo krijg je plekjes met gevarieerde voedselrijkdom die verschillende plantensoorten voortbrengen.

Welke grazers zetten we in?

In de natuurgebieden wordt begraasd met vijf verschillende diergroepen: koeien, paarden, ezels, schapen en heel soms geiten. Iedere diergroep heeft zijn eigen manier van begrazen, dus bekijken we per natuurgebied welke grazers we het beste kunnen inzetten.
Ook de mate van zelfstandigheid van de diergroep en het ras zijn belangrijk bij de keuze. Schapen hebben heel veel zorg nodig. Galloway runderen en Schotse hooglanders daarentegen een stuk minder. Zij zijn bestand tegen het gure weer van Schotland en kunnen op eigen houtje kalfjes krijgen. Galloway runderen hebben dus geen stallen en drinkbakken nodig.

Variatie in begrazing

Natuurbeheerders kunnen nog meer diversiteit creëren door het tijdstip van begrazing te kiezen en de volgorde van de diergroepen. Zo kennen we bijvoorbeeld jaarrondbegrazing en seizoensbegrazing, maaien met nabeweiding, en gecombineerde begrazing van paarden en runderen.

Gezondheid voorop

De gezondheid van de dieren is altijd het belangrijkste. Daarom worden alle grazers meerdere malen per jaar onderworpen aan een grondige gezondheidscheck-up. Een hele klus, want per slot van rekening zijn het halfwilde dieren. Ook worden de dieren wekelijks geteld en gecontroleerd.

Afstand bewaren

Jong leven is altijd een leuk gezicht. Lammetjes, veulentjes en kalfjes hebben een hoge aaibaarheidsfactor maar we moeten er ons wel van bewust zijn dat we hier te maken hebben met halfwilde dieren. Voeren of aaien van de dieren is dus niet wenselijk en zelfs gevaarlijk. Een koe kan een hond of mens gemakkelijk tegen de grond platdrukken als ze denkt dat haar kalf in gevaar is. Ook loslopende honden kunnen door de koe als een bedreiging gezien worden. Bewaar daarom altijd minstens 25 meter afstand tussen uzelf en de dieren en houd uw hond aan de lijn.

Deze zomer zullen de Galloway runderen in het Hageven-Plateaux kalfjes krijgen. Kom gerust een kijkje nemen bij onze levende grasmaaiers op biobrandstof.

Cursussen in De Wulp

In Bezoekerscentrum De Wulp gaat in april de cursus Insecten van start. Insecten vormen de meest soortenrijke groep binnen het dierenrijk. We vinden ze over de hele wereld. Veel insecten zijn onmisbaar in de natuur; ze ruimen dode planten en dieren op, zorgen voor bestuiving van bloeiende planten en dienen zelf als voedsel voor ontelbaar andere dieren. De theorielessen vinden op 17 en 24 april plaats van 19.30 tot 22.30 uur. De excursies op 23 mei en 6 juni vertrekken om 14.00 uur vanaf het bezoekerscentrum en eindigen omstreeks 17.00 uur.

Ook wordt in Bezoekerscentrum de cursus Grassen, zeggen en russen gegeven. De grassenfamilie is voor de mens en voor veel dieren de belangrijkste plantensoort. De theorielessen vinden plaats op 13 en 27 mei van 19.30 tot 22.30 uur. De excursies op 30 mei en 13, 20 en 27 juni vertrekken om 14.00 uur vanaf het bezoekerscentrum en eindigen omstreeks 17.00 uur

Beide cursussen zijn gratis voor Natuurpuntleden (exclusief syllabus). Niet-leden betalen €21,- exclusief syllabus; zij worden automatisch lid voor het komende jaar. Aanmelden kan bij David Deconinck, telefoon (+32) 11 80 26 77, of via e-mail bc.hageven@natuurpunt.be

Huub van Melick

De 72-jarige Huub van Melick woont al 25 jaar tegen de bosrand in het noorden van Valkenswaard. Zijn tuin zit vol met vogels. Zelfs steen- en bosuil zijn frequente bezoekers. Toch gaat zijn voorliefde al heel lang uit naar mossen.

"Al jaren gebeten door het mossenvirus"

Huubs voorliefde voor mossen kent zijn oorsprong in 1968. Voor de plantenwerkgroep van Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) moest de vegetatie in verschillende natuurgebieden geïnventariseerd worden. Hij werd gefascineerd door deze kleine groene (sporen)planten.

Waarde van mossen

Huub: "Mossen zijn ook planten! In het algemeen kleine planten, van een tiende millimeter tot meer dan een halve meter. Mossen maken een wezenlijk deel uit van de plantenecologie. Ze bieden een uitstekende schuilplaats voor insecten, hagedissen, … Mossen zijn naast de algen de eerste levende planten die vrijgekomen stukjes grond 'koloniseren'. Ze leggen de bodem vast, er komt humus en zaadjes van vaatplanten tussen en op deze manier start de kringloop van de plantenwereld."

Kwaliteitsbarometer van onze leefomgeving

Zegt de aanwezigheid van mossen iets over de kwaliteit van de leefomgeving? Als voorbeeld neemt Huub parapluutjesmos: "Deze soort kan veel stikstof absorberen en kan zodoende een hoge mate van vervuiling indiceren. Epifyten - plukjes mos op levende bomen - zijn wél indicatief voor de luchtkwaliteit. Vooral de hoeveelheid SO_2 in de lucht bepaalt hoe goed zij het doen. Zo vonden we vroeger slechts één of twee soorten haarmuts, nu meer dan achttien soorten! Vliermos vind je nu al op zo'n dertig tot veertig plaatsen. Dit wil niet zeggen dat het goed gaat met het milieu… het betekent alleen dat de uitstoot van de industrie aan banden is gelegd; ook het aantal kolenkachels is verminderd en auto's hebben tegenwoordig katalysatoren."

Kennis overdragen

Huub publiceert regelmatig, werkt mee aan inventarisaties in het buitenland, leidt excursies en geeft cursussen. Zo publiceerde hij vorig jaar 'De Atlas van de mosflora van Eindhoven' die te koop is in het Milieu Educatie Centrum in Eindhoven. Deze atlas ligt ook ter inzage in Bezoekerscentrum De Wulp. Voor deze atlas werd iedere vierkante kilometer binnen een straal van achttien kilometer rond Eindhoven geïnventariseerd. Er werden 377 verschillende mossen aangetroffen in 22 biotopen. Volgens Huub behoren Zuidoost-Brabant en de Belgische Kempen tot de rijkste regio's aan mossen, niet alleen qua soorten maar ook qua biomassa.

België versus Nederland

België heeft meer soorten mossen dan Nederland, dankzij de Ardennen met hun prachtige rotspartijen en unieke biotopen. Toch blijft Huubs favoriete plekje het Eckartse Bos vlakbij Eindhoven waar de Dommel en de Kleine Dommel samenvloeien. Hier fietste en wandelde hij vroeger tot vier keer per dag om de vogels te beluisteren, hun geluiden op te nemen en zodoende ook, als bij toeval, de prachtige wereld van de mossen te leren kennen.

Mensen versus mossen

Huub vindt het jammer dat mensen weinig respect hebben voor mossen. "Mensen moeten niet te lichtvaardig denken over roofbouw van mossen. Rond de kerstperiode zien we mensen hele zakken uit de bossen wegplukken! Dit betekent voor vele plaatsen een enorme verstoring van het ecologisch evenwicht waar vele 'natuurliefhebbers' niet bij stilstaan! Ook hoeven mensen geen schrik te hebben van mossen op muren, daken of bomen. Mossen vormen namelijk geen enkele bedreiging. Laat ze zitten, want ze vormen een leefgemeenschap voor veel kleinere organismen en beschermen de ondergrond tegen weer en wind."

AGENDA

Natuurmonumenten

Zondag 17 mei
Orchideeënwandeling in het Hageven-Plateaux. Vertrek Werkschuur Natuurmonumenten, Barrier 15a, Bergeijk. Duur: 10.00-12.00 uur. Aanmelden via het bezoekerscentrum Brunssummerheide (+31) 045 563 03 55 of via www.natuurmonumenten.nl.

Zaterdag 13 juni
Gecombineerde fiets- en kajaktocht in de Grensmaas. Aanvang 10.00 uur bij Restaurant Molenveld, Molenveld 100, Meeswijk (Dilsen-Stokkem, België). Kosten per persoon: leden Natuurmonumenten/Natuurpunt €30,-, niet-leden €35,-. Aanmelden tot 3 juni bij bezoekerscentrum Brunssummerheide (+31) 045 563 03 55 of via www.natuurmonumenten.nl.

NMC De IJzeren Man

Tot en met juni
Tentoonstelling Bomen (NMC).

Dinsdag 14 april
Lezing over Bomen om 19.30 uur in het NMC door Werkgroep X-factor bomen (IVN Weert e.o.).

Zondag 19 april
Wandeling met thema Vogels in De Zoom (Nederweert). Vertrek 7.00 uur parkeerterrein Dries, achterzijde NS-station Weert (IVN Weert e.o.).

Zondag 19 april
Start X-Factor (www.boomverkiezing.nl) met een ludieke actie in het NMC en aansluitend een fietstocht langs bomen en bloesem in het Weerterland. Vertrek 10.30 uur NMC (IVN Weert e.o.).

Zondag 26 april
Vogelwandeling door De Zoom van Staatsbosbeheer. Vertrek 7.00 uur op de Dries aan de Zoom (IVN Weert e.o.).

Zondag 10 mei
Rondwandeling met stadsgidsen langs fraaie bomen in de binnenstad van Weert. €3,- per persoon. Start 13.00 uur Rabobank (IVN Weert e.o.).

Zondag 31 mei
Dag van het Park. Bij de Tiendschuur staan tussen 13.00 en 14.00 uur gidsen gereed voor een verkenning van de bomen in het Stadspark en op de Biest.

Zondag 14 juni
Dagtocht St. Odiliënberg. Wandelen door het Munnichsbos. Vertrek 9.00 uur op de Dries en 9.30 uur kerk St. Odiliënberg. Lunchpakket meenemen (IVN Weert e.o.).

Natuurpunt

Zondag 19 april
Lentewandeling.
Met de lentekriebels in de buik trekken we erop uit om de vogels in volle pracht te gaan opzoeken. Vertrek 9.00 uur BC De Wulp.

Zondag 19 april
Lentewandeling Lozerbeemden. Vertrek 9.00 uur kerk van Lozen.

Zondag 10 mei
Dauwwandeling met nadien een brunchbuffet. Vertrek 7.00 uur Smeetshof. Vooraf inschrijven telefoon (+32) 089/46 39 88.

Zondag 17 mei
Vogel'zang'wandeling
Het Hageven is bekend om zijn zangvogels en rietvogels. De gids laat u kennismaken met deze vogels tijdens onze broedvogelwandeling. Vertrek om 9.00 uur vanaf De Wulp.

Zondag 21 juni
Wandeling Drie Bogen en Paddendael. Eén van de bogen wordt gebruikt als vleermuiskelder en onder de andere bogen loopt het fietspad. Vertrek om 14.00 uur Parking Bermstraat, einde Norbertinessenlaan.

Zondag 21 Juni
Kruidenwandeling. Vertrek 14.00 uur Smeetshof, Bocholt

Huub Boonen onderscheiden

Huub Boonen (1945) uit Weert is op 10 januari 2009 koninklijk onderscheiden. Burgemeester Niederer benoemde hem in Natuur- en Milieucentrum (NMC) De IJzeren Man tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Boonen is al 24 jaar lid van IVN Weert. Tot 1985 was hij lid van de VENEL-groep (Vrijwillig Educatief Natuur- en Landschapsbeheer). Sinds 1993 is hij natuurgids, technicus en tuinder van het NMC. Boonen is al tien jaar bestuurslid van de stichting Natuur- en Milieueducatie. Hij is mede verantwoordelijk voor de exploitatie en het beheer van de IJzeren Man. Sinds 2006 zit hij in het algemeen bestuur van de stichting Het Limburgs Landschap. Al diverse jaren is Boonen vrijwilliger onderhoud van Natuurmonumenten.

Annie en Huub Boonen en burgemeester Niederer

Openingstijden

Bezoekerscentrum De Wulp
Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België,
telefoon (+32) 011 - 80 26 77,
e-mail: bc.hageven@natuurpunt.be,
www.natuurpunt.be/hageven

Op zaterdag en zondag open van 14.00 tot 18.00 uur en op woensdag van 13.00 tot 17.00 uur. Voor groepen na afspraak van dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man
Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland,
telefoon (+31) 0495 - 52 48 93,
e-mail info@nmcweert.nl,
www.nmcweert.nl.

In de wintertijd geopend van dinsdag tot en met vrijdag tussen 10.00 en 16.00 uur en in de zomertijd tussen 10.00 en 17.00 uur.
In het weekeinde van 13.00 tot 16.00 uur (in de zomerperiode tot 17.00 uur).

Redactie
Theo van den Berkmortel, Gaby Bollen, David Deconinck, Ghis Palmans, Willy Pardon, Nicoline van Tiggelen
Eindredactie + v.u.
Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot
Fotografie
KINA, Theo van den Berkmortel, Marc De Clerck, Dick Haaksma, Johan Horst
Opmaak
Ster design BNO, Eindhoven
Drukwerk
Drukkerij Van Druenen, Eindhoven

Wulpenvlucht wordt gedrukt op minder milieubelastend papier.